

حروف خاص و یاهای زبان پشتو

زبان پشتو ۸ حروف خاص دارد که عبارتند از:

ت، ډ، پ، ڼ، خ، ح، ږ، ښ

اینها بخاطري حروف خاص پشتو هستند که تلفظ آنها با حروف پارسی و عربی فرق دارد و پرخوانده میشوند که برای تلفظ نمودن آن حروف نزدیک زبان عربی و پارسی را تلفظ نموده زبان را به کام میرسانیم حروف پشتو تلفظ میشود مانند: (ت) را تلفظ نموده زبان را به کام میرسانیم (ت) میشود امثال همین در پشتو ادبی دیگر حروفها نیز تلفظ میشود.

یادداشت: بعضیها بنا بر دلایلی حروف (گ) را به شکل این (ک) مینویسند و میگویند حروف خاص پشتو است. این حرف مطلقاً نادرست است چون در زبان پشتو حروف خاص پشتو پرخوانده میشود و این (ک) ساختگی پرخوانده نمیشود به مثل (گراپ) و صدا یکی است پس حرف (گ) را در زبان پشتو یکی از حرفهای مشترک می شماریم و (گ) را به شکل اصلی آن مینویسیم.

زبان پشتو ۶ (ی) دارد که هر کدام آن نام جداگانه و کاربرد جداگانه دارد که به مقیاس حرکت تعیین شده اند که یادگرفتن آن ضروری میباشد چون این حرکات باعث تغییر معنا در کلمه و جمله میشوند که عبارتند از:

ک، ی، پ، ی، م، ع، ځ، ڼ

Ketabton.com

۱- (ی): این (ی) بنام (نرمه یا نارینه) یاد میشود هر گاه در هر کلمه یادار پیش از یا حرکت زیر (َ) تلفظ شود در کلمه بکار مبرود. و در اسم های مذکر پشتو بکار مبرود که به همین خاطر نامش را نیز نارینه (مذکر) مانده اند مانند: لرگی (چوب)، زنی (تخم/دانه)، کلی (قریه/قشلاغ) زلمی (اسم/جوان)، توریالی (اسم/شجاع)، نگیالی (اسم/بانگ)...

تحت نظر استاد محمد شریف هوتک مینه وال

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه مذکر پیش از یا حرکت (.) زبر تلفظ میشود مانند: لرگی، زنی، کلی، زلمی، توریالی، نگیالی...

۲- (ی): این یا بنام (جمع و یا مخاطبه) یاد میشود هر گاه در هر کلمه یادار پیش از یا حرکت زبر (.) تلفظ شود در کلمه بکار مبرود که اسم ها را جمع نموده و خطابي میسازد که در حالت نسبتي نیز میاید مانند: لرگی (لرگی/چوبها)، زنی (زنی، تخمها/دانه)، کلی (کلی، قریه ها/قشلاغها)، زلمی (زلمی، جوانها)، توریالی (توریالی، شجاع ها)، نگیالی (نگیالی/بانگ ها)...

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت (.) زبر تلفظ میشود مانند: لرگی، زنی، کلی، زلمی، توریالی، نگیالی...

۳- (ې): این یا را در زبان پشتو بنام (اوپده) یاد میکنند، هر گاه در یک کلمه یادار پیش از یا (.) زبر طویل یا کش بیاید مانند: شیر و شپزبان پارسی که در نوشتار به --- یک شکل اما در معنا تفاوت دارد که یک شیر به معنای شیر خوردنی است و شیر دوم به معنای حیوان است در پشتو آن وقت این (ې) میاید که مانند شپز پارسی که حیوان را مپگوید در تلفظ زبر طویل داشته باشد که مثال آن در زبان پشتو: مستې (ماست)، شیدې (شیر)، ادې (ننه) سرې (سرد)، زړې (پیرزنها)...

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت
 (۰) زپر طویل (ل) تلفظ میشود مانند: **مستی**، **شیدی**، **ادی**، **سری**،
زپی...

۴- (ی): این یا را در زبان پشتو بنام (بنحینه) یاد میکند که مختص
 نامهای مونث پشتو میباشد. هرگاه پیش از هر کلمه یادار در تلفظ حرکت
 نیمه زیر (ـِ) یا زپر بیاید این (ی) بکار
 مبرود مانند: ملالی (اسم)، گلالی (اسم/زیبا)، خوکی (چوکی)، نری (جهان
 مری (موره)...

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر اسم و کلمه پیش از یا حرکت
 (-) نیمه زیر نیمه زپر تلفظ میشود مانند: **ملالی**، **گلالی**، **خوکی**، **نری**،
مزی...

۵- (ئ): این یا را در زبان پشتو بنام (امریه و فعلیه) یاد میکند هرگاه در
 هر کلمه یادار پیش از یا (ـِ) شد یا مشدد بیاید و با شکل مشدد تلفظ شود
 مانند: ولاړ سئ (بلند شوید) و خورئ (بخورید) و لیکئ (بنوسید) همین یا
 بکار مبرود. که در امر و فعل پشتو این حالت مشدد آمده و همین (ئ)
 بکار برده میشود مانند: مثال امر مثبت + : **حئ** (بروید) **رائئ** (بیایید) امر
 منفي - **مه حئ** (نروید) **مه رائئ** (نبیایید)...

و در فعل به مثل: **راغلی** (آمده) **تللی** (رفته) و **هللی** (زده)
لیکلی (نوشته) و امثال آن بکار مبرود.

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر امر و فعل پیش از یا حرکت
(ٴ) شد یا مشدد آمد که با شدت خوانده و تلفظ میشود مانند:
ولارسئ؁ وخورئ؁ ولیگئ؁ حئ؁ را حئ؁؁ راعلئ؁؁ تلئ؁؁؁ وهلئ؁؁؁ لیکلئ؁؁ . . .

٦- (ی) : این یا را در زبان پشتو بنام (ساکنه) یاد میکنند . هر گاه پیش از
این یا در کلمه یادار (ا-و) بیاید این یا بکار مبرود که مثال های الف آن
مانند : حای (جای)؁ چای (چای) تلای (شکل مغایر؁ رفتن) . . . و مثال و
آن : زوی (پسر)؁ خوی (خواص)؁ بوی (بوی)؁ لوی (بزرگ) . . .

اگر به مثال های بالا توجه نماییم در هر کلمه یادار مانند : حای؁ چای
تلای . . . پیش از یا حرف الف آمده است . و در مثال های دیگر مانند :
زوی؁ خوی؁ بوی؁ لوی . . . پیش از یا حرف و آمده است .

فورمول یاد گرفتن یاهای پشتو و تشریح آن

ی-؁ ی-؁ ی-؁ ی-؁ ی-؁ ی-؁ ی-؁

پیش از این ی در کلمه حرکت زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت زیر کش
پیش از این یی در کلمه حرکت نیمه زیر نیمه زیر
پیش از این یی در کلمه حرکت شد
پیش از این یی در کلمه حرف ا-و

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**